

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет

Кафедра історії філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
філософського факультету
Дмитро НЕЛІПА

« 11 » 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

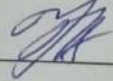
НІМЕЦЬКИЙ ІДЕАЛІЗМ

для студентів

галузь знань 03 Гуманітарні науки
спеціальність 031 Релігієзнавство
освітній рівень перший (бакалаврський)
освітня програма Релігієзнавство
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2022/2023</u>
Семестр	7
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

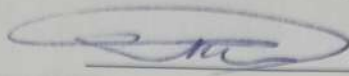
Викладач: Титаренко Вадим Анатолійович, к.філос.н., доцент кафедри історії філософії

Пролонговано: на 20~~22~~/20~~23~~ н.р. (Маснікова І.І.) « 31 » 08 20~~22~~р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (« _____ » _____ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: Титаренко Вадим Анатолійович, к.філос.н., доцент, доцент кафедри історії філософії

Затверджено
«30» серпня 2021 р.
Зав. кафедри історії філософії

 (Тарас КОНОНЕНКО)

Протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол №2 від «31» серпня 2021 року
Голова науково-методичної комісії

 (Ірина МАСЛІКОВА)

« 31 » серпня 2021 року

Проголошено на 2022-2023 н.р. дп. № від 31.08.2022

Маслікова Т.Т.

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування у студентів системи чітких базових уявлень про становлення та розвиток філософської думки в Німеччині XVIII – XIX століть, періоду, який широко відомий під назвою класичний німецький ідеалізм. Опанування ключової філософської термінології та теоретичних концептів систем І. Канта, Й.Г. Фіхте, Ф.Й. Шеллінга та Г.В.Ф. Гегеля. Розуміння моментів теоретичної єдності систем, що вивчаються, суперечностей між ними та їх вплив на подальший розвиток філософських ідей.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення даного курсу студенти мають **знати** принципи та усталені підходи до періодизації історії філософії; історію проблем і понять попередніх періодів розвитку філософської думки від Античності до раннього Модерну;
2. **Вміти** шукати та аналізувати необхідну літературу; використовувати в навчальних цілях сучасні інформаційні ресурси та технології; ефективно організовувати свою роботу та час;
3. **Володіти елементарними навичками** аналітичної роботи із філософськими першоджерелами; підготовки усних та письмових доповідей та презентацій;

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «*Німецький ідеалізм*» належить до переліку обов'язкових дисциплін та викладається у першому семестрі IV курсу освітнього рівня «бакалавр». Навчальна дисципліна знайомить студентів із історією становлення та розвитку філософських систем представників ідеалістичного крила німецької класичної філософії від І. Канта до Г.В.Ф. Гегеля. Особлива увага зосереджена на термінології та ключових теоретичних положеннях систем, опанування яких відбувається шляхом безпосередньої роботи із текстами першоджерел а також із фаховою критичною літературою.

4. Завдання (навчальні цілі) – визначити місце і значення німецького класичного ідеалізму в традиції філософії Нового часу; ознайомитися із основними проблемами, вирішення та прояснення яких ставили собі на меті представники класичного німецького ідеалізму; прояснити ключову термінологію, яка була введена і використовувалася мислителями при побудові їхніх філософських систем шляхом опрацювання ключових першоджерел; сформулювати чіткі уявлення про моменти єдності та суперечливості даної філософської традиції; розглянути питання рецепцій, та критичної оцінки теоретичних положень німецького ідеалізму в наступних філософських традиціях.

Дисципліна забезпечує набуття здобувачами освіти таких *компетентностей*:

Загальних:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Фахових:

ФК 2. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 9. Здатність застосовувати інноваційні підходи у процесі дослідженні феномену релігії.

ФК 10. Здатність виявляти потенційні зв'язки предметних знань релігієзнавства і їх застосування при аналізі актуальних суспільних проблем.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
Знати:				
1.1	передумови виникнення, періодизацію, представників та ключові проблеми німецького класичного ідеалізму	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, контрольна робота, іспит	10
1.2	становлення, структуру, основні проблеми та поняття системи критичного ідеалізму Іммануїла Канта.	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, контрольна робота, іспит	10
1.3	становлення, структуру, основні проблеми та поняття системи етичного ідеалізму Й.Г. Фіхте	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, контрольна робота, іспит	10
1.4	становлення, структуру, основні проблеми та поняття системи трансцендентального ідеалізму Ф.Й. Шеллінга	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, контрольна робота, іспит	10
1.5	становлення, структуру, основні проблеми та поняття системи абсолютного ідеалізму Г.В.Ф. Гегеля	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, контрольна робота, іспит	10
Вміти:				
2.1	аналізувати та тлумачити тексти філософських першоджерел, виокремлювати в текстах ключові проблеми та поняття	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, контрольна робота, іспит	10
2.2	аргументовано та організовано пояснювати теоретичні витоки та зв'язок філософського доробку представників німецького ідеалізму	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, контрольна робота, іспит	10
2.3	застосовувати навички критичного мислення та аргументації у професійній діяльності	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, контрольна робота, іспит	5
комунікація:				
3.1	представляти результати проведених досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів	Семінари	Усні доповіді	10
3.2	брати участь у фахових дискусіях під час аудиторної роботи	Лекція, семінари	Дискусії	10

	автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно шукати та критично та неупереджено опрацьовувати першоджерела, фахову критичну та навчальну літературу	Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	4.1
	Програмні результати навчання										
ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово, використовувати мови для ефективної міжкультурної комунікації.	+	+	+	+	+		+			+	+
ПРН 4. Організовувати процес навчання і самоосвіти.	+							+		+	+
ПРН 12. Презентувати власний погляд у відкритих дискусіях з релігієзнавчої проблематики.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання.

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.5), що складає 50% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (**вміння** 2.1-2.3); (**комунікація** 3.1-3.2); (**автономність та відповідальність** 4.1), що складає 50% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

- Усна доповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах:** РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2, 3.3, 4.1 – 24 / 36 балів.
- Контрольна робота** (Опитування по темах 1- 4): РН 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2 – 5 / 10 балів.

Самостійна індивідуальна робота (коментований конспект фрагменту першоджерела): РН 2.2, 2.3, 3.1, 4.1 – 7 / 14 балів.

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх частин навчальної дисципліни. Загальна семестрова оцінка складаються із балів, отриманих за 1) аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах), 2) самостійну індивідуальну роботу (коментований конспект фрагменту першоджерела), 3) контрольну роботу (опитування).

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту:

Іспит у усно-письмовій формі - РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 2.1, 2.2, 3.1, 4.1 – 24 / 40 балів.

Екзаменаційне оцінювання відбувається в усній формі із письмовою складовою. Письмова складова – це детальний план-конспект усної відповіді. Білет складається з 2 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою 20 балів, що в загальному підсумку дає 40 балів за іспит.

Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше, ніж 20 балів.

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів. У випадку, коли студент на іспиті набрав менше 24 балів, вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час навчального періоду). В екзаменаційній відомості у колонці «бали за іспит/ екзамен» ставиться «0», а в колонку «підсумкова оцінка з дисципліни» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Рекомендований мінімум допуску до іспиту – 36 балів

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестр (мінімум 36, максимум 60 балів) та оцінки за іспит (мінімум 24, максимум 40 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Іспит	Підсумкова оцінка з дисципліни
Мінімум	36	24	60
Максимум	60	40	100

7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 36 балів	Max – 60 балів
Аудиторна робота: усна доповідь на семінарі, доповнення, участь в дискусіях	Теми: 1-12; протягом семестру. У разі відсутності студента на занятті, теми необхідно відпрацювати в письмовому вигляді.	«4» x 6 = 24	«6» x 6 = 36
Контрольна робота	До тем 1-6. Середина жовтня.	«5» x 1 = 5	«10» x 1 = 10
Самостійна індивідуальна робота	Коментований конспект фрагменту першоджерела. Початок грудня.	«7» x 1 = 7	«15» x 1 = 14
Загальна семестрова оцінка		36	60

Критерії оцінювання:

1. Усна відповідь:

6-5 бали – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу,

4-2 бали – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але не вистачає аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності,

2. Доповнення / дискусія:

2 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію;

3. Контрольна робота:

10-8 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, аргументовано та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, демонструє самостійність у його виконанні. Використовує обов'язкову та додаткову літературу, 7-5 балів – студент у цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу. У роботі є суттєві неточності,

5-0 балів – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань;

4. Самостійна індивідуальна робота

14-12 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи,

11-8 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але не вистачає аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності,

7-4 балів – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності,

3-0 балів – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

5. Кожне питання в екзаменаційній роботі (в білеті 2 питання):

20-16 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи,

15-11 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але не вистачає аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності,

10-6 балів – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності,

5-0 балів – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

7.3 Шкала відповідності:

Відмінно	90-100
Добре	75-89
Задовільно	60-74
Незадовільно	0-59

**8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
<i>Частина 1.</i>				
1.	Тема 1. Теоретичні джерела класичного німецького ідеалізму: німецьке Просвітництво	2		4
2.	Тема 2. Система критичного ідеалізму Іммануїла Канта.	2	2	6
3.	Тема 3. Від І. Канта до Й.Г. Фіхте.	2		2
	Тема 4. Етичний ідеалізм Й.Г. Фіхте	4	2	6
4.	<i>Контрольна робота.</i>	2		
<i>Частина 2.</i>				
5.	Тема 5. Система трансцендентального ідеалізму Ф.Й. Шеллінга	4	4	6
6.	Тема 6. Абсолютний ідеалізм Г.В.Ф. Гегеля	8	2	6
7.	Тема 7. Рецепції ідей класичного німецького ідеалізму у філософському дискурсі другої половини ХІХ ст.	6	4	10
8.	Самостійна індивідуальна робота – коментований конспект фрагменту першоджерела			6
	ВСЬОГО	30	14	46

Загальний обсяг – **90 год.**, в тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Семінари – **14 год.**

Самостійна робота - **46 год.**

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна: (Базова)

1. Історія філософії: підручник у семи томах, Том 4. Німецька філософія Нового часу. К: ВПЦ «Київський університет», 2013.
2. Історія філософії: підручник. – К: ВПЦ «Київський університет», 2010.
3. Історія філософії. Словник. 2-ге видання, перероблене. – К.: Знання України, 2012.
4. Кушаков Ю.В. Нариси з історії німецької філософії нового часу: навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006.
5. Рьод В. Шлях філософії: з XVII по XIX ст. Пер. з нім. В. Терлецького та О. Ведрова / Рьод В. – К.: Дух і літера, 2009.
6. Мислителі німецького романтизму. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2003.
7. Russell, Bertrand. A History of Western Philosophy and Its Connection with Political and Social Circumstances from the Earliest Times to the Present Day. Simon and Schuster, New York, 1945.

Додаткова:

1. Гаєр М. Світ Канта: Біографія / Манфред Гаєр. — 3 нім пер. Леся Харченко. – К.: Юніверс, 2007.
2. Гегель Г. В. Ф. Філософія права. — К.: Юніверс, 2000.
3. Гегель, Георг В.Ф. Основи філософії права. – К.: Юніверс, 2000.
4. Гегель Г. В. Ф. Феноменологія духу. — К.: Видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2004.
5. Гегель Георг Вільгельм Фридрих (2004) Феноменологія духу Пер. з німецька Таращук Петро - Київ : Основи - 552 с.
6. Кант І. Критика практичного розуму. — К.: Юніверс, 2004.
7. Кант І. Критика чистого розуму. — К.: Юніверс, 2000.
8. Кант І. Пролегомени до кожної майбутньої метафізики, яка може постати як наука. — К.: ППС 2002, 2005.
9. Кант І. Пролегомени до кожної майбутньої метафізики, яка може постати як наука. Вид. 2-ге, уточн. і доп. / Імануель Кант; пер. з нім., вс. стаття, комент. і прим. Віталія Терлецького; худож.-оформлювач О. Гулагова. – Харків: Фоліо, 2018. – LXX, 214 с.
10. Кант І. Рефлексії до критики чистого розуму. — К.: Юніверс, 2004.
11. Кант Імануель (2000) Критика чистого розуму Пер. з німецька Бурковський Ігор - Київ : Юніверс - 504 с.
12. Козловський, Віктор. Кантова антропологія: джерела, констеляції, моделі. Монографія. – К.: Вид. дім. «Києво-Могилянська академія», 2014.
13. Carter, Adam & Littlejohn, Clayton. This Is Epistemology: An Introduction. Hoboken, 2021.
14. Crane, T & Farkas, K. Metaphysics: A Guide and Anthology, Oxford University Press, 2004.
15. Davies, B: An Introduction to the Philosophy of Religion. Oxford University Press, 2003.
16. Hegel, G.W.F. Phenomenology of Mind [Attached PDF], Preface: on scientific knowledge.
17. Kant Immanuel. Critique of Pure Reason. The Cambridge edition of the works of Immanuel Kant. P. 91-193.

18. Kant, Immanuel. Groundwork for the Metaphysic of Morals, Hill, T. (ed.), Zweig, A. (trans.), Oxford, Oxford University Press, 2003.
19. Kant, Immanuel. Perpetual Peace: a Philosophical Essay. London, 1917.
20. Kant, Immanuel. Introduction to Logic. London. 1885.
21. Kant, Immanuel. Prolegomena. Cambridge University Press. 1997.
22. Loux, M. Metaphysics: A Contemporary Introduction, Routledge, 1998.
23. Westrope, Consuela. Classical Ethics: The Moral Philosophy of Morality. Independent Publisher, 2021.

Интернет джерела:

1. Internet Encyclopedia of Philosophy: <https://www.iep.utm.edu/home/about/>
2. The basics of Philosophy https://www.philosophybasics.com/general_what_is.html
3. Lectures on history of philosophy https://www.youtube.com/channel/UCFaYLR_1aryjfB7hLrKGRaQ
4. Internet Archive <https://archive.org/>